

Tekstiili- ja muotialan tulevaisuuden osaaminen

Tekstiilien kiertotalous

Tiesitkö, että eurooppalainen kuluttaa keskimäärin kaksikymmentäkuusi kilogrammaa tekstiilimateriaaleja vuodessa ja näistä noin yksitoista kilogrammaa tekstiilejä heitetään pois vuodessa (Euroopan ympäristökeskus (2020); Suomen tekstiili ja muoti (2021)).

Mitä sinun käyttämillesi tekstiileille tapahtuu, kun et enää tarvitse niitä?

Nyt tulee miettiä tekstiilien kiertotaloutta, esimerkiksi

- uudelleenkäyttöä
 - olisiko tuote vielä käyttökelpoinen jollekin toiselle sellaisenaan
 - voisiko tuotteen pestä ja/tai korjata, ja sen jälkeen edelleen uudelleenkäyttää
 - voisiko tuotteesta hyödyntää materiaaleja uusiin tuotteisiin, esimerkiksi kangasta tai lisätarvikkeita
- hyödyntämistä poistotekstiilinä eli uusioraaka-aineena
- heittämistä pois eli päätymistä loppujätteeksi.

Tekstiililajittelun osaaminen kotitalouksissa on tulevaisuuden kansalaistaito, joka jokaisen tulisi osata. Oikeaoppisella kotitalouksissa tehtävällä tekstiilien lajittelulla säästämme tärkeitä luonnon raaka-aineita, pidennämme tuotteen käyttöikä, vähennämme loppujätteen määrää sekä aikaansaamme tulevaisuudessa työllistävää ja kilpailukykyä tuottavaa toimintaa. Tekstiililajittelun osaaminen kotitalouksissa on tärkeää, jotta uusioraaka-aineiksi soveltuvat tekstiilit eivät päätyisi polttoon ja näin ollen materiaalit, joiden tuottamiseen on kulutettu paljon tärkeitä luonnonvaroja, hyödynnettäisiin mahdollisimman pitkään ja monipuolisesti käytössä.

EU:n tekstiilejä koskevan strategian mukaan (2022) vuoteen 2030 mennessä EU:n markkinoille saatettavat tekstiilituotteet ovat pitkäikäisiä ja kierrätettäviä, ne on valmistettu suurelta osin kierrätyskuiduista, ne eivät sisällä vaarallisia aineita ja ne on valmistettu sosiaalisia oikeuksia ja ympäristöä kunnioittaen. Kuluttajat hyötyvät pidempään laadukkaista ja kohtuuhintaisista tekstiileistä, pikamuoti on poissa muodista ja taloudellisesti kannattavia uudelleenkäyttö- ja korjauspalveluja on laajalti saatavilla. Kilpailukykyisen, sopeutumiskykyisen ja innovatiivisen tekstiilialan tuottajat kantavat vastuun tuotteistaan koko arvoketjussa, myös silloin, kun niistä tulee jätettä. Tekstiilien kiertotalousekosysteemi kukoistaa, ja sitä vauhdittaa riittävä ja innovatiivinen kuitukierrätyskapasiteetti, kun taas tekstiilien polttaminen ja kaatopaikalle vieminen on minimoitu.

Tekstiilien kiertotalouden tavoite on mahdollista saavuttaa, kun kuluttajat käyttävät kestäviä materiaaleja, jotka on valmistettu eettisesti, ja kun kuluttajat osaavat tulevaisuudessa lajitella tarpeettomat vaatteet ja kodintekstiilit ja lisäksi toimittaa ne lähimpään oikeaan keräyspisteeseen. TYYKI ja Tekstiilit kiertoon Kymenlaaksossa -hankkeissa kehitetty Kuvio (alla) havainnollistaa, että käyttökelpoiset ja puhtaat vaatteet ja kodintekstiilit tulee lajitella uudelleen käyttöön ja toimittaa kierrätys.info www-osoitteen mukaisesti *Tekstiili, uudelleenkäytettävä* -keräyspisteisiin. Kuivat ja puhtaat, mutta kuluneet ja käyttökeltomat vaatteet ja kodintekstiilit lajitellaan poistotekstiileihin. Ne toimitetaan kierrätys.info www-osoitteen mukaisesti *Poistotekstiili* -keräyspisteisiin. Ammattilajittelijat lajittelevat lajittelukeskuksissa poistotekstiilejä edelleen materiaalin ja tuotteen kunnan mukaan uudelleenkäyttöön tai loppujätteeseen, ja raaka-aineen mukaan poistotekstiilin eri jakeisiin. Poistotekstiilistä jalostetaan uusioraaka-aineita, lankaa ja kangasta uusiksi tekstiileiksi ja tuotteiksi teollisuuden tarpeisiin. Kotitalouksissa suoritettavassa lajittelussa on tärkeää muistaa, että

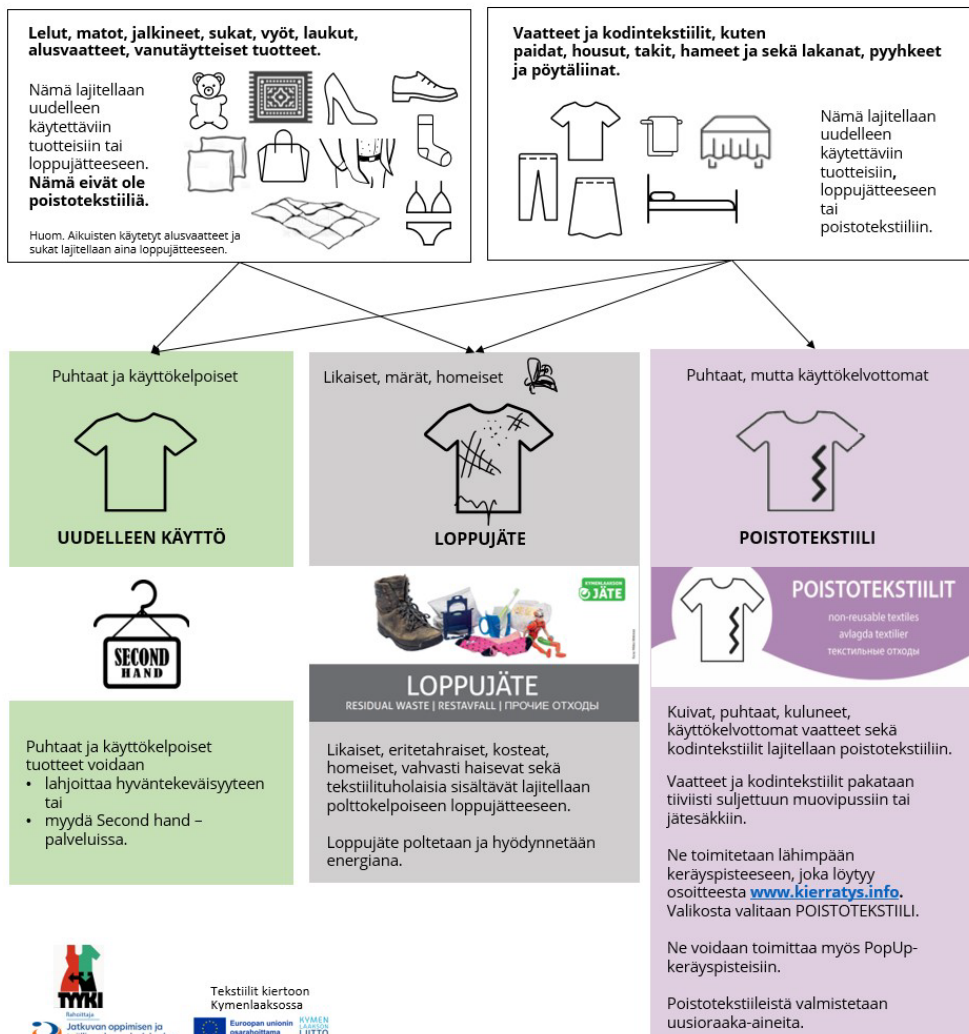
mikäli tarpeettomat tekstiilituotteet ovat likaisia, kosteita tai homeisia, tulee ne lajitella suoraan loppujätteeksi. Tällöin tekstiilit poltetaan ja hyödynnetään energiana.

Poistotekstiilien keräämisessä on haasteita. Suomen tekstiili ja muodin (2021) mukaan Suomessa jopa 60 % poistotekstiileihin päätyvistä tuotteista päätyy loppujätteeksi. Salmisen ja Parkon (2023) kiertotaloustoimijoiden haastatteluissa poistotekstiilien keräämisessä haasteeksi on noussut kierrätyspisteisiin tuotavien tuotteiden sopimattomuus, likaisuus, kosteus ja tuholaisongelmat. Pahimmassa tapauksessa tämä johtaa suureen määrään loppujätettä, johon joutuu poistotekstiilejä, joista muuten olisi saatu uusiaraaka-aineita.

TEKSTIILIEN KIERTOTALOUS

Tarpeettomien tekstiilien lajittelu kotitalouksissa

Miten lajittelen minulle tarpeettomia tuotteita?

Kuvio. Tekstiilien kiertotalous. Tarpeettomien tekstiilien lajittelu kotitalouksissa, 2023. Parkko, M., Hämäläinen, M., Karhu, J., Leppälä V.

Poistotekstiiliksi (ks Kuvio) kelpaavat vaatteet, kuten paidat, housut, takit ja hameet sekä kodintekstiilit, kuten lakanat, pyyhkeet ja pöytäliinat. Huomioi, että lelut, matot, jalkineet, sukat, vyöt, laukut, alusvaatteet ja vanutäytteiset tuotteet eivät ole poistotekstiiliä, joten ne tulee lajitella joko uudelleenkäyttöön second hand-palveluihin tai loppujätteeseen kuntonsa mukaan.

Tekstiilien kiertotalouden kehittäminen Kymenlaaksossa

Tekstiilien kiertotaloutta edistetään Suomessa lukuisin hankkein. Esimerkiksi Kouvolan ammattiopisto Eduko, Harjulan Settlementti ry, Työväen Sivustysliitto TSL ja Etelä-Savon ammattiopisto Esedu toteuttavat TYYKI – työtä ja kestäväää kilpailukykyä tekstiilikierrosta -hanketta. Sen tavoitteena on valmistaa ja tarjota matalan kynnyksen opintoja henkilöille, jotka työskentelevät tai joilla on kiinnostusta työllistyä osaksi tekstiilikierroksen eri työtehtäviä. Koulutuskokonaisuudet tarjoavat opiskelijoille hyvät perustiedot tekstiilikierroksen periaatteista ja tekstiililajittelusta. Koulutuskokonaisuudessa pilotoidaan ePerusteiden *tekstiililajittelussa toimimisen -tutkimuksen osaan* laadittavia digitaalisia oppimateriaaleja. Lisäksi opinnot tukevat opiskelijoiden minäpystyvyyttä sekä turvallista tapaa toimia tekstiilikierroksen eri työtehtävissä. Kymenlaaksossa on meneillään myös Tekstiili kiertoon Kymenlaaksossa -hanke. Sitä toteuttavat yhteistyössä XAMK, Eduko, Kinno sekä Parik- ja Sotek-säätiöt. Kehittämistyö mahdollistaa tehokkaan keräys- ja lajittelutoiminnan kautta moninaisten uusien kiertotalousinnovaatioiden syntymisen.

Työelämä- ja hankeyhteistyön myötä Edukon tekstiili- ja muotialan opiskelijat ovat saaneet innovatiivisia oppimisympäristöjä, joissa voidaan oppia EU:n strategian mukaista tekstiilien kiertotalouksekosysteemiä. Opiskelijat pääsevät nyt osalliseksi tekstiilikierroksen eri vaiheisiin: tekstiilien lajitteluun, tuotteiden korjaamiseen ja muokkaamiseen, myyntitehtävissä toimimiseen kierrätysmyymälässä sekä kiertotaloustuotteiden valmistamiseen uudelleenkäyttämällä poistotekstiilejä.

Näytös poistotekstiileistä valmistetuista tuotteista

Edukon tekstiili- ja muotialan sekä käsityön ohjaustoiminnan artesaaniopiskelijat järjestävät yhteistyössä Parik-säätiön kanssa **Yksilöllistä muotia poistotekstiileistä - näytöksen 1.12.2023 klo 14.00** Parik Ekomaan myymälässä, kauppakeskus Veturissa Kouvolassa. Näytöksessä esitetään poistotekstiileistä valmistettuja arki-, juhla ja fantasia-asukokonaisuuksia. Ne toteutetaan ePerusteiden tutkimuksen osissa *tekstiili- ja muotialan kiertotaloustuotteen valmistaminen sekä malliston suunnittelu ja toteuttaminen*. Edukon tekstiili- ja muotialan koulutuksessa voit hankkia tulevaisuuden osaamista kestävään ja kiertotalouteen perustuvaan tekstiiliin. Vaatteiden suunnittelussa ja valmistuksessa opitaan hyödyntämään uudelleenkäytettäviä materiaaleja ja voidaan erikoistua tekstiilien kiertotalouden monipuolisiin työtehtäviin.

Tämä julkaisu on TYYKI-hankkeen tuotos.

Lähteet

Euroopan komissio (2022). Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Kestäviä ja kiertotalouteen perustuvia tekstiilejä koskeva EU:n strategia. [resource.html \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R10001&from=doctrines) Viitattu 7.11.2023.

Euroopan ympäristökeskus (2020). Tekstiilituotannon ja -jätteen vaikutus ympäristöön Linkki: <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20201208STO93327/tekstiilituotannon-ja-jatteen-vaikutus-ymparistoon> Viitattu 3.10.2023.

Parkko, M., Hämäläinen, M., Karhu, J. & Leppälä V. (2023). Tekstiilien kiertotalous. Tarpeettomien tekstiilien lajittelu kotitalouksissa. TYYKI- ja Tekstiilit kiertoon Kymenlaaksossa -hankkeissa kehitetty kuvio.

Salminen, T, ja Parkko, M. (2023). Haastattelut ja kyselyt. 2023. TYYKI-hanke.

Suomen tekstiili ja muoti (2021) Tuore tutkimus: Suomessa syntyy 85,77 miljoonaa kiloa poistotekstiiliä vuodessa Linkki: <https://www.stjm.fi/uutiset/tuore-tutkimus-suomessa-synty-8577-miljoonaa-kiloa-poistotekstiilia-vuodessa/> Viitattu 3.10.2023.